Sanmigela kapelas vēsture

401 Old Santa Fe Trail, Santafe,
Ņūmeksika, 87501
www.sanmiguelchapelsantafe.org

Sanmigela kapela, kas ir viena no nozīmīgākajām, tomēr neievērotajām nacionālajām vēstures vietām, ir vecākā katoļu reliģiskā celtne kontinentālajās Amerikas Savienotajās Valstīs. Sanmigela kapela, kas celta aptuveni tajā pašā laikā, kad tika dibināta Santa pilsēta, ap 1610. gadu, atrodas uz saviem **sākotnējiem pamatiem** virs pueblo indiāņu mājokļa (ap 1300. gadu). Tā atrodas Vecās Santafē takas, El Camino Real un Spāņu takas krustojumā. Kapela sākotnēji bija svētnīca Svētajam Erceņģelim Miķelim un ir kalpojusi par katoļu pielūgsmes vietu Meksikas pamatiedzīvotājiem, franciskāņu misionāriem, spāņu konkistadoriem un Pueblo indiāņiem. Sākotnēji tika uzskatīts, ka tā bija taisnstūra formas un sastāvēja no zemes grīdas un dubļu jumta.

Visticamāk, kapelu uzcēla Meksikas Tlaskalas provinces pamatiedzīvotāji , kas ieradās Ņūmeksikā kā katoļu, spāņu sabiedrotie un kolonisti. Viņi uzcēla kapelu sev un spāņu karavīriem franciskāņu vadībā. Kapela atrodas Barrio **de Analco rajonā, kas** nautlu valodā nozīmē "upes otra puse" . Šis rajons atrodas 2½ kvartālus uz dienvidiem no laukuma, un tur strādāja un dzīvoja ne-spāņi. Baznīcu 1640. gadā daļēji iznīcināja provinces gubernators Luiss de Rohass, kurš naidojās ar baznīcas varas iestādēm.

1680. gada Pueblo sacelšanās laikā Sanmigela kļuva par Spānijas sabiedroto bāzi. Jumts nodega un daļa sienu tika bojātas. Visi, kas slēpās kapelā, gāja bojā. Tas bija saskaņots uzbrukums, kas spāņus padzina līdz pat Elpaso 12 gadus ilgam trimdas braucienam. Laikā no 1692. līdz 1693. gadam **ģenerālgubernators Dons de Vargass** ar cīņu atgriezās Santafē un apmetās šajā apgabalā spāņu rīcībā. Sanmigelas otrā atjaunošana tika pabeigta 1710. gadā.

1798. gadā Santafē mērs **Hosē Antonio Ortiss** finansēja lielus remontdarbus un skaistā altāra ekrāna Retablo (reredos) būvniecību, kas liecina par spāņu koloniālo arhitektūru, ko veidojis anonīms, bet ļoti ietekmīgs mākslinieks **“Laguna Santero”** , kurš strādāja Ņūmeksikā no 1996. līdz 1808. gadam. Tiek uzskatīts, ka abās pusēs esošās savītās “Zālamana kolonnas” ir pirmie piemēri Ņūmeksikā un ir ļoti tipiskas Laguna Santero.

1848. gadā kapelai tika pievienots trīspakāpju zvanu tornis, bet 1856. gadā tornim tika pievienots 327 kg smagais Sanhosē zvans.

1859. gadā **arhibīskaps Lamī** pilnvaroja **La Sallian kristīgos brāļus lai atvērtu zēnu skolu.** Netālu no Sanmigelas tika uzcelta trīsstāvu ēka, ko tagad sauc par Lamy ēku, kurā no 1859. līdz 1968. gadam dzīvoja kopmītņu skolēni. Trešais stāvs vairs nepastāv 1926. gada ugunsgrēka dēļ, un Lamy ēkai 1975. gadā tika piešķirts statuss Nacionālajā vēsturiskā rajona reģistrā. Šajā laika posmā kapelu izmantoja Svētā Miķeļa vidusskola, kas joprojām ir šī vēsturiskā dārguma lepna īpašniece un glabātāja. 1872. gadā briesmīga vētra iznīcināja divus torņa līmeņus un nogāza Sanhosē

zvanu zemē, atstājot to vai nu salauztu gabalos, vai saplaisājušu. Tas atrodas kapelas iekšpusē kopš 1895. gada. Tā izcelsme nav zināma.

1887.–1889. gadā pilnībā no māla celtajai kapelai bija nepieciešams nopietns remonts. Līdzekļu un darbaspēka trūkuma dēļ tā bija gatava tikt iznīcināta. Ciema iedzīvotāji sanāca kopā un kā dāvanu uzcēla akmens balstus, lai nostiprinātu māla sienas, un darvas un grants jumtu, lai aizstātu veco māla jumtu. Divus gadus vēlāk ziemeļu sienai tika piebūvēti balsti. Kristīgie brāļi pievienoja koka grīdu trīs pēdas virs zemes grīdas, dievgalda margu un lielas durvis pie rietumu ieejas. **Tā aizsākās gadsimtiem senā kopienas atbalsta tradīcija, kas joprojām pastāv!**

1955. gadā Elizabete Boida (spāņu koloniālās mākslas kuratore) uzsāka skaistās Retablo (releados) restaurāciju un noņēma piecus baltas krāsas slāņus, kas bija izmantoti, lai nosegtu kvēpus un netīrumus no Retablo. Sākotnējo zemes grīdu un svētnīcas pakāpienus aiz dievgalda margām tagad var redzēt caur pleksiglasa altāra grīdas logiem. Izmantojot zemes caururbjošo radaru, zem baznīcas tika atklātas daudzas hgyumab paliekas no kapelas celtniekiem 1610. gadā, un keramikas gabali tika aprakti zem baznīcas.

senjors Romans Rošass **1957. gadā izgreba 14 skaistās, priežu koka krusta stacijas** kā dāvanu apmaiņā pret kristīgā brāļa laipnību, ko viņš viņam izrādīja slimības laikā. Pārējās Rošas dāvanas atrodas brāļu dzīvesvietā Svētā Maikla vidusskolā.

2008. gadā Svētā Maikla vidusskola uzsāka sadarbību ar Cornerstones kopienas partnerībām, ko organizēja emeritētais direktors Deivids K. Blekmens, lai saglabātu Sanmigela kapelas ēku. Cornerstones ir ievērojama ar savu veco māla ēku saglabāšanu, restaurāciju un uzturēšanu visā Ņūmeksikas ziemeļu daļā. 2010. gadā tika noņemts portlandcementa apmetums, salabots māla ķieģeļu slānis un uzklāts māla apmetuma apdares slānis. 2020. gada pavasarī tika restaurēta un saglabāta vēl viena kapelas ārsiena ar māla apmetumu un kaļķa balināšanu. Video par šo procesu var noskatīties kapelas tīmekļa vietnē.

Sanhosē zvana izcelsme nav zināma. Leģenda un mutvārdu tradīcija vēsta, ka zvans tika izliets Spānijā, lai pieminētu mauru kristīgo uzvaru. Zvans nonāca pāri okeānam un cauri Meksikai, kur Verakrusā to iegādājās **mēra sieva senjora Loreta Ortisa** un atveda uz Santafē. Cita leģenda vēsta, ka zvans tika izliets smiltīs Ņūmeksikā.

Svētnīcas kreisajā sienā atrodas 15. gadsimta bizantiešu ikona, kurā attēlota **Mūžīgās Palīdzības Dievmāte** . Oriģinālā ikona atrodas Svētā Alfonsa de Likvori baznīcā Romā.

MĀKSLAS DARBI UZ ALTĀRA EKRĀNA — sīkāka informācija zemāk (no skatītāju puses no kreisās uz labo pusi, no apakšas uz augšu) #1–9, sākot no augšas, no kreisās uz labo pusi. Ovāli no Jaunās Spānijas vicekaralistes laikiem, 18. gadsimts.
Ovāls #1 : Svētā Terēze de Avila/Santa Terēze

2. glezna: (augšpusē centrā) Erceņģelis Miķelis/Sanmigels (Ņūmeksika, ap 1755. gadu, restaurēta)
Spāņu izcelsmes mākslinieka, karšu veidotāja un sabiedriskā darbinieka Bernardo Miera y Pacheco (1713–1785, pasūtīts un kapelai dāvināts mecenāta Manuela Saensa de Garvisu) agrīns darbs.
Ovāls Nr. 3 Svētā Asīzes Klāra/ Santa Klāra
klariešu , līdzdibinātāja (šis portrets iepriekš tika identificēts kā Santa Gertrudis/Gertrūde Lielā no Vācijas)
Ovāls Nr. 4: Svētais Asīzes Francisks/Sanfrancisko
Glezna Nr. 5 : Kristus Nācarietis/Jēzus Nācarietis (Jaunā Spānija, restaurēta XIX gads)
Ovāls #4:
Svētais Luijs IX, Francijas karalis/Sanluiss Rejs.
Bulto #7: neidentificēta svētā, Ņūmeksika, XIX. Iespējams, Sv. Ģertrūde vai Sv. Francisks.
Bulto #2: Erceņģelis Mihaēls/Sanmigels, Jaunā Spānija, XVIII
Bulto #3: iespējams, Saint Anthony/San Antonio vai Staint Roche (Roque). Ņūmeksika, XIX sākums.

